

NL Weekly - Achtergrond bij de cijfers

Nora Neuteboom, Piet Rietman

De week van lange termijn groei en het aflopen van het steunpakket

- ▶ **Lange termijn groei in Nederland in gevaar**
- ▶ **Het aflopen van het steunpakket zorgt voor meer druk op werkgevers**

Langetermijn groei in gevaar

In het [rapport](#) van het Internationaal Monetair Fonds (IMF) van afgelopen dinsdag blijkt dat Nederland er goed voorstaat. We zijn als één van de beste binnen Europa uit de coronacrisis gekomen, mede dankzij het snel en effectief ingrijpen van de overheid en de financiële middelen die hiervoor beschikbaar waren. Maar het IMF waarschuwt dat het langetermijn groeimodel van Nederland onder druk staat.

Sinds de vorige financiële crisis is de productiviteitsgroei van Nederland gehalveerd. Groeiden we gemiddeld tot 2007 nog ongeveer 1,5% per jaar, in de jaren 2010 – 2019 was dat slechts 0,7% per jaar. De factoren die tot dusver hebben bijgedragen aan groei, zoals bevolkingsgroei, het vergroten van de arbeidsparticipatie en de gasbaten zijn inmiddels uitgewerkt.

Tijdens Prinsjesdag werd bekend gemaakt dat er 300 miljoen Euro beschikbaar komt om de Nederlandse techindustrie een inhaalslag te laten maken. Het geld zal worden gebruikt om nieuwe technieken en diensten op te tuigen in twee sectoren: de chipindustrie en voor het opzetten van een Europese cloud-infrastructuur. 300 miljoen zal alleen niet toereikend zijn om de Nederlandse groei in de toekomst echt te versterken.

Daarom adviseert het IMF om meer te investeren in onderwijs en research&development (R&D). De investeringen op deze begrotingsposten lopen al jaren achter op andere landen. Het IMF noemt het Nationaal Groeifonds als een belangrijke stap in de goeie richting om meer te investeren in innovatie. Tot dusver zijn er slechts enkele projecten van de grond gekomen. Terwijl voor komend jaar 3,4 miljard euro beschikbaar is in het fonds, wordt er naar verwachting nog geen 216 miljoen euro uitgegeven. Om de groei op de lange termijn te waarborgen zal het nieuwe kabinet dus fors meer moeten gaan investeren in onderwijs en R&D. (Nora Neuteboom)

Zijn de gestegen loonkosten te betalen zonder coronasteun?

Het kabinet stopt vanaf morgen met de NOW, TOZO, TONK en TVL – ook wel 'de steunpakketten' genoemd. Voor de loongroei heeft het afbouwen van de steunmaatregelen waarschijnlijk geen merkbaar effect. De NOW hield vooral in 2020 en begin dit jaar het aantal werkzoekenden laag en daarmee bleef de loongroei op peil. In de loop van 2021 steeg het aantal vacatures – en daarmee de lonen – terwijl het aantal NOW-aanvragen [steeds lager werd](#). Zo heeft de markt de rol van de staat overgenomen in het aanjagen van de loongroei. Bij bedrijven die in de laatste ronde NOW ontvingen werken nog slechts zo'n 270.000 mensen.

Door deze opvolging van overheidsinterventie en marktomstandigheden verwachten we een cao-loongroei van 1,8% dit jaar en 2,2% volgend jaar. In 2023 zal een nog hogere groei volgen. In een publicatie van aanstaande maandag gaan

we verder in op deze naar boven aangepaste raming. Het niveau van loongroei dat bij het huidige niveau van krapte past is eerder tegen de 3%, maar duurt het even voordat dit in cao's verwerkt is.

Hogere lonen betekent stijgende kosten voor ondernemers. Vooral als we naast de cao-loongroei ook kijken naar het totaal: de brutoloonroei. Hierin zitten ook bijvoorbeeld de gestegen startsalarissen verwerkt die in veel sectoren werden gebruikt om de personeelstekorten te lijf te gaan, maar ook medewerkers die meer uren zijn gaan werken. Zo zal in het derde kwartaal waarschijnlijk ruim 96 miljard euro aan brutoloon uitgegeven zijn – opvallend veel voor een derde kwartaal en zo'n 4% meer dan de brutoloonsum van het derde kwartaal in 2020.

Maar ook in het onwaarschijnlijke scenario dat de stijging in startsalarissen en gewerkte uren aanhoudt, is er voor de economie als geheel weinig reden tot zorg. Meer uren gaan werken gebeurt doorgaans alleen als er meer werk is. En de grootste druk om de startsalarissen te verhogen zal worden gevoeld bij de bedrijven waar de productiviteit het hardste stijgt. Het zonder coronasteun toch kunnen betalen van deze twee typen loonkosten laat bij uitstek het verschil zien tussen groeiende bedrijven én de bedrijven die het minder goed redden. (Piet Rietman)

Kerncijfers			
	2020	2021	2022
<i>Procentuele mutaties</i>			
Consumentenprijzen EZ	0.3	2.3	1.3
Consumentenprijzen VS	1.2	4.3	2.7
Consumentenprijzen Nederland	1.1	1.8	1.5
Bbp EZ	-6.5	4.9	3.7
Bbp VS	-3.4	6.2	4.1
Bbp Nederland	-3.8	4.4	3.0
Consumptie	-6.6	2.3	4.8
Overheidsconsumptie	1.0	4.2	4.2
Investerings	-4.2	4.4	2.0
Uitvoer	-4.8	6.9	3.0
Invoer	-5.5	5.3	3.7
Contracten	2.7	1.3	2.0
Huizenprijzen Nederland	7.8	12.5	5.0
Woningtransacties Nederland	7.7	-10.0	-5.0
<i>Niveaus</i>			
Werkloosheid Nederland (% beroepsbevolking)	3.8	3.4	3.8
Lopende rekening Nederland (% bbp)	7.0	8.5	9.0
Begrotingssaldo Nederland (% bbp)	-4.3	-5.4	-2.5
Overheidsschuld Nederland (% bbp)	54.5	56.6	55.6
10-jaars rente Nederlandse staatsobligaties (% , einde jaar)	-0.50	-0.40	-0.40
10-jaars spread Duitsland (basispunten, einde jaar)	10	10	10
Refirente (% , einde jaar)	0.00	0.00	0.00
Euribor, 3-maands (% , einde jaar)	-0.50	-0.55	-0.55
EUR/USD (koers, einde jaar)	1.18	1.18	1.15

Herziene cijfers zijn gecursiveerd.

Ramingen: ABN AMRO Economisch Bureau

Team Nederland:**Sandra Phlippen**, Chief Economist sandra.phlippen@nl.abnamro.com**Philip Bokeloh** Senior econoom woningmarkt, philip.bokeloh@nl.abnamro.com**Nora Neuteboom**, Senior econoom, nora.neuteboom@nl.abnamro.com**Piet Rietman**, Econoom, piet.rietman@nl.abnamro.com**Jan-Paul van de Kerke**, Econoom, jan-paul.van.de.kerke@nl.abnamro.com**DISCLAIMER**

Dit document is samengesteld door ABN AMRO. Het heeft uitsluitend als doel om financiële en algemene informatie te verstrekken over de economie. ABN AMRO behoudt zich alle rechten voor met betrekking tot de informatie in het document en het document wordt uitsluitend aan u verstrekt voor uw informatie. Het is niet toegestaan dit document (geheel of deels) te kopiëren, distribueren, door te geven aan een derde of om het voor enig ander doel te gebruiken dan hier boven bedoeld. Dit document is informatief bedoeld en vormt geen aanbieding van effecten aan het publiek, of een uitnodiging om een aanbod te doen.

U mag niet om welke reden dan ook vertrouwen op de informatie, meningen, beramingen, en aannames in dit document noch dat het compleet, accuraat of juist is. Er wordt geen garantie gegeven, uitdrukkelijk of stilzwijgend, door of uit naam van ABN AMRO, haar directeuren, functionarissen, vertegenwoordigers, gelieerde partijen, groepsmaatschappijen of werknemers met betrekking tot de juistheid of volledigheid van de informatie in dit document, en geen enkele aansprakelijkheid wordt geaccepteerd voor enig verlies als direct of indirect gevolg van het gebruik van deze informatie. De opvattingen en meningen opgenomen hierin kunnen op enig moment aan verandering onderhevig zijn en ABN AMRO heeft geen enkele verplichting om de informatie in dit document na de datum hiervan te herzien.

Voordat u in enig product van ABN AMRO investeert, dient u zich te informeren over de verschillende financiële en andere risico's, alsmede mogelijke beperkingen voor u en uw investeringen als gevolg van toepasselijke wetgeving en regels. Indien u, na lezing van dit document, overweegt een investering te doen in een product, raadt ABN AMRO aan om een dergelijke investering met uw relatiemanager of persoonlijke adviseur te bespreken om nader te bezien of het relevante product – met inachtneming van alle mogelijke risico's – past bij uw investeringen. De waarde van beleggingen kan fluctueren. In het verleden behaalde resultaten bieden geen garanties voor de toekomst. ABN AMRO behoudt zich het recht voor wijzigingen in dit materiaal aan te brengen.

Alle rechten voorbehouden